

เฉพาะ - ด่วนมาก

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ด้วยตามบันทึกลงวันที่ ๑๖ มิถุนายน ๒๕๙๓ ถามความหมายของประโยคที่ว่า “ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง” ดังปรากฏในวรรค ๒ ของมาตรา ๒๑ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย นั้น

ข้าพเจ้าได้ปรึกษากับนายพิชาญ บุลงแล้ว เห็นพ้องต้องกันว่า ประโยคที่ว่า “ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง” นั้น หมายความว่า ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไม่อาจทำหน้าที่ได้จะเป็นด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งก็ตาม เช่นว่า ป่วยมาก หรือได้ประสบอันตรายจนถึงขั้นสั่งการงานไม่ได้ หรือไปนอกราชอาณาจักร หรืออาจจะเป็นกรณีหายไปจากที่อยู่โดยไม่รู้ว่ายู่ ณ ที่ใดซึ่งใกล้การสาบสูญ ถ้าเป็นแต่เพียงไปต่างจังหวัดเป็นครั้งคราวจะถือว่าไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้นั้นยังไม่ถูก เพราะการติดต่ออาจมีได้ กล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การที่ผู้สำเร็จราชการไปต่างจังหวัดนั้นยังไม่เรียกว่า ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง การที่ผู้สำเร็จราชการอยู่ห่างไกลจากพระนครเป็นแต่เพียงก่อให้เกิดความลำบากในการติดต่อเท่านั้น

ถ้อยคำสำคัญอยู่ที่คำว่า “ไม่สามารถ” คำนี้หมายความว่าไม่อาจทำได้ ถ้าอาจทำได้แล้วก็เรียกว่าสามารถทำได้ การที่จะรู้ว่าสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้หรือไม่ ต้องดูที่ตัวท่านเอง ไม่ใช่ดูระยะทางหรือความลำบากในการติดต่อ แต่ว่าถ้าไปต่างประเทศ แม้จะมีการติดต่อไปก็ตามโดยมากถือเป็นหลักว่า การใช้อำนาจต้องใช้ในราชอาณาจักรจะใช้ในต่างประเทศมิได้ ท่านองเดียวกับที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ในมาตรา ๑๙ ว่า ถ้าพระมหากษัตริย์จะไม่ประทับอยู่ในราชอาณาจักรก็จะได้ทรงแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการขึ้น

ถ้าถือว่า การที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไปต่างจังหวัดเป็นครั้งคราวเข้ากรณีไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑ วรรค ๒ แล้ว และประธานองคมนตรีปฏิบัติหน้าที่แทนไป จะก่อให้เกิดเป็นปัญหาในภายหลังว่า การที่ได้ทำแทนไปนั้นไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ เพราะไม่ปรากฏแน่ชัดว่า ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ปฏิบัติหน้าที่ไม่ได้ โดยที่ไม่ได้นำเรื่องเสนอให้ทราบ

เพราะฉะนั้น ในกรณีที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ไปต่างจังหวัดชั่วคราวชั่วคราวจะได้ติดต่อและตกลงกันไว้ว่า เรื่องต่าง ๆ ที่ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์จะต้องปฏิบัตินั้นจะให้เสนอ ณ ที่ใด ซึ่งเป็นธรรมดาอยู่เองที่ผู้แทนองค์พระมหากษัตริย์ต้องพิจารณาถึงราชการเป็นใหญ่กว่ากิจธุระส่วนตัว

(ลงชื่อ) เสริม วินิจฉัยกุล

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

၈၇ W.၂. ၈၈